Jubileumi tanévnyitó

Palkovics László: A külhoni magyar ifjúság

Képzési kínálatát bővítve nyitotta meg az új tanévet szeptember 23-án a Szent István Egyetem Csíkszeredában. Az ünnepségen részt vett Jakab István, a Magyar Országgyűlés alelnöke, a Magosz elnöke, dr. Palkovics László, az Emberi Erőforrások Minisztériumának oktatásért felelős államtitkára, dr. Nagy István, a Földművelésügyi Minisztérium parlamenti államtitkára, Tóth Katalin, az FM nemzetközi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára, Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke, dr. Dávid László, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem rektora, dr. Zsigmond Barna Pál főkonzul, Tánczos Barna szenátor, Darabos Tamás, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara főigazgatója és Oláh Zsanett, a Magyar Nemzeti Kereskedőház Zrt. vezérigazgatója.

Elsőként *dr. Palkovics László* államtitkár mondott beszédet.

Reményből valóság

– Szeretettel köszöntök mindenkit itt Csíkszeredában, a 25. egyetemi tanév ünnepélyes megnyitóján. Külön köszöntöm az első évfolyamon tanulmányaikat kezdő hallgatókat, Önöknek ezúton is gratulálok sikeres felvételijükhöz.

25 évvel ezelőtt elkezdődött „valami”. Egy olyan kezdeményezés, egy olyan összefogás, amely 1991-ben még csak a reményt jelentette a határon túli fiataloknak. Ez a remény azonban az elmúlt negyed század alatt valósággá vált. Hiszen a magyar nyelvű képzések az anyanyelven való tanulás lehetőségén túl megteremtették a határon túli magyar értelmiség „újratermelődését” is.

A Kárpát-medencében élő külhoni magyar fiatalok esélyei ugyanis – az egyéni és családi életpálya lehetőségeik és közösségi érvényesülésük egyaránt – egybefonódnak a határon túli magyar nemzettestek fennmaradásával és fejlődésével. A külhoni magyar fiatalok nem egyszerűen csak e közösségek következő generációit alkotják, hanem egyben letéteményesei is a határon túli magyarság megmaradásának, az anyanyelv és a magyar kultúra ápolásának, a nemzeti tudományosság fejlesztésének, a határon túli magyarság jövőjét meghatározó értelmiség biztosításának.

A külhoni magyar ifjúság esélye a tanulásban rejlik. A legnagyobb lehetőséget számukra az elsajátítható és a munkaerőpiacon hasznosítható széleskörű és magas színvonalú ismeretek, a minél jobb érvényesülést biztosító minőségi tudásszint, azaz tudástöbbletjelenti.

A külhoni magyarság megtartása, a kedvezőtlen demográfiai folyamatok megfordítása, és egyes stratégiai jelentőségű településeken a magyarság pozícióinak megerősítése érdekében az egyik eszköz a magyar képzési nyelvű felsőoktatás megszervezésében rejlik. A magyar nyelven és a magyar identitás erősítésének szándékával folytatott képzések elsődleges célja természetesen a megfelelő szakképzettségű szakemberek biztosítása a magyar közösségek gazdasági és társadalmi felemelkedése érdekében. Ezen túl a felsőoktatási jelenlét lehetőséget kínál a magyar kézben lévő infrastruktúra kihasználására és fejlesztésére, jelentős mértékben biztosíthat magas hozzáadott értékű munkahelyeket a képzési helyszíneken, továbbá a képzési helyek között növeli a magyar-magyar mobilitás mértékét.

Megállítandó folyamat

Minden külhoni régióban, így Erdélyben és a Partiumban is igaz, hogy a középiskolákban és a felsőoktatási intézményekben tanulmányokat folytató hallgatók között a magyar nemzetiségűek aránya alulreprezentált. E képet árnyalja az a tény is, hogy az alulreprezentáltság az egyes képzési szintekhez képest arányosan nő, azaz ahogy haladunk a közoktatástól felsőoktatási képzéseken át a doktori képzés felé, úgy csökken a többségi nemzet tagjaihoz képest a magyar nemzetiségű diákok, hallgatók, így a diplomások aránya. Ez összességében azt jelenti, hogy nagyon nehezen tud megvalósulni a határon túli magyar közösségek értelmiségének reprodukciója.

Ezt a folyamatot meg kell állítanunk. Azonnali és hatékony válaszok szükségesek, hiszen ezek nélkül évtizedes távlatokban okkal azt vizionálhatjuk, hogy a külhonban élő magyar fiatalok nem tudják majd magukat kiteljesíteni szülőföldjükön. S hogy mi vezethet ahhoz, hogy ez a folyamat ne csak megálljon, hanem meg is forduljon? A határon túli magyar oktatás minőségorientált fejlesztése és olyan ösztönzők bevezetése, amely a magyar fiatalokat a felsőoktatás, a magyar nyelvű felsőoktatás felé tereli.

De nézzük, mi történt az elmúlt 25 év alatt, és hol tartunk most.

Az erdélyi magyar felsőoktatás léte részben a Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítványnak köszönhető. Az alapítványt 1991-ben azért hozták létre, hogy a magyarországi felsőoktatási intézmények számára infrastrukturális és szervezeti hátteret biztosítson a magyar nyelvű képzések számára. De természetesen a külhoni oktatáshoz kellettek a hazai intézményi partnerek is, hisz nélkülük nehéz lett volna a határon túli felsőoktatást megteremteni. 25 évvel ezelőtt az alapítvánnyal közösen a Szent István Egyetem – akkor még Gödöllői Agrártudományi Egyetem – a magyar felsőoktatási intézmények közül elsőként szervezett magyar nyelven képzést.

Hiánypótló képzések

Az Alapítvány tevékenységét napjainkban leginkább a magyarországi felsőoktatási stratégiából ismert közösségi főiskola modelljével lehetne jellemezni. Teret és keretet biztosítanak a térségbe irányuló tudástranszfernek, annak minden szintjén, a gazdaképzésektől a doktori képzésig. Segítik a diákok orientációját a természettudományos ismeretek felé, szerepet vállalnak a tehetséggondozás térségi feladataiban. Hiánypótló képzésekkel segítik a székelyföldi fiatalok szülőföldön való boldogulását. A képzésekbe, az oktatásba való bekapcsolódás lehetőségének biztosításával segítik a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem munkatársait az akkreditációs feltételeknek való megfelelésben. Épületük – különösen a vidékfejlesztés területén – egyfajta térségi szellemi-szakmai tudásközpontként funkcionál, amelyben rendszeresek a konferenciák, a műhelytanácskozások, a szakmai

esélye a tanulásban rejlik

programok. Kiadványokkal, szaklapokkal, e-könyvtár működtetésével segítik a tanulni vágyókat a korszerű tudás megszerzésében.

2011-ben a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem és a Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kara előbb a Regionális Tudományok Doktori Iskolája, majd 2012-ben a vidékfejlesztési agrármérnök mesterszak keretein belül tette lehetővé az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatásával a székelyföldi fiatalok számára a szülőföldjükön való felkészülés lehetőségét.

Az idei tanévtől az eddigi kihelyezett képzések mellett vadgazda mesterképzés szak indításával bővült az intézményi paletta Csíkszeredában.

A gyakorlatorientált, speciális igényeken alapuló képzés megszervezése során az egyetem komoly hangsúlyt fektet a határainkon túl élő hallgatókkal való aktív kapcsolattartásra, és mondhatjuk, hogy a csíkszeredai hallgatók a gödöllői diákokhoz hasonló lehetőségekhez jutnak. Kihelyezett TDK-n mutathatják be munkáikat, a Kutatók Éjszakája programon és kutatási feladatokban vehetnek részt Gödöllőn. Jelenleg három szakon segíti oktatókkal és tananyaggal a Sapientia Egyetem oktatási tevékenységét, de doktori és egyéb kutatási programokban is fogad hallgatókat és oktatókat Gödöllőn.

Kétirányú mobilitás

A 25 éves székelyföldi múltra visszatekintő Szent István Egyetem Gödöllőn megalapította a Kárpát-medencei Agrár és Vidékfejlesztési Innovációs Központot. A külhoni területeken – Csíkszeredán kívül Kárpátalján, a Vajdaságban és a jövő évtől a Felvidéken is – a Szent István Egyetem képzéseit szervező központokat hálózatba tömörítve szándékozik a hálózat erejét kihasználni a K+F+I potenciál erősítésére.

Mint korábban utaltam rá, a határon túl is elérhető színvonalas képzések mellett az ösztönzőknek éppoly fontos szerepük van a magyar fiatalok motiválásában.

2010-ben, a polgári kormányzás első időszakában merült fel a Magyar Állandó Értekezlet Oktatási és Kulturális Szakbizottságában először annak markáns igénye, hogy a Kárpát-medencei magyar-magyar részképzéses tanulmányok során a hallgatói mobilitásokat – hasonlóan az Erasmus európai hallgatói mobilitási programhoz –, kétirányúvá kell átalakítani. Ennek során az anyaországra részképzésre érkező külhoni magyar hallgatók mellett biztosítani kell az anyaországi magyar hallgatók határon túli, illetve a külhoni magyar oktatási nyelvű felsőoktatási intézmények egymás közötti kölcsönös, kétirányú mobilitását is.

A nemzeti felsőoktatásról szóló törvény közelmúltban elfogadott kiegészítése megteremtette a jogi lehetőségét annak, hogy az emberi erőforrások minisztere a külhoni magyar nyelvű felsőoktatás támogatása céljából felsőoktatási együttműködési programot hirdessen meg. E felhatalmazás alapján került kialakításra a Kárpát-medencei Ösztöndíj Program koncepciója.

A program célja, hogy elősegítse a külhoni magyar közösségek értelmiségének utánpótlását, és támogassa az anyaországi és a külhoni magyar felsőoktatás minőségi fejlesztését és nemzetköziesítési folyamatait. Az ösztöndíjprogram elindítása a magyarországi oktatók külhoni szerepvállalásával és a kétoldalú, kölcsönös hallgatói mobilitások rendszerének megteremtésével előmozdítja az egységes Kárpát-medencei felsőoktatási tér kialakítását.

A köznevelés erősítésére

A kétoldalú hallgatói mobilitások rendszere biztosítja a résztvevő hallgatók tudásspektrumának kiszélesítését és kompetenciáik növelését, a képzések során alkalmazott új tudományos eredmények megismerését és elterjedését, ezáltal elősegíti a felsőoktatási tanulmányoknak a munkaerő-piaci kihívásokhoz való sikeresebb megfeleltetését. A külhoni magyar régiók megismertetésével támogatjuk a magyarországi hallgatók egészséges nemzeti történeti tudatának és identitásának megerősítését és a külhoni magyar kapcsolatok kialakítását.

Az oktatói kiküldetések rendszere pedig megoldást jelent a külhoni intézmények szakemberhiányának pótlására, és a határon túli magyar felsőoktatás minőségorientált fejlesztésére egyaránt.

Mindezek mellett, 2016-ban a határon túli magyar köznevelés megerősítésére összesen mintegy 100 millió forint támogatást kaptak a külhoni pedagógus szakmai szervezetek, egyesületek.

A szülőföldön megrendezésre kerülő nyári akadémiák támogatására 5 szervezet részesült összesen 40 millió forint támogatásban.

Ezek a programok a magyar pedagógus szövetségek és a szakmai szervezetek kezdeményezésére a magyar nyelvű továbbképzési rendszer megerősítését hivatottak szolgálni.

A külhoni magyar oktatás szolgáltatásainak, módszertani központjainak, pedagógus egyesületeinek működtetésére 14 szervezet között 60 millió forint került szétosztásra.

Kedves Hallgatók!

Mint látjátok, a 25 éve tartó, és nem mindig akadályoktól mentes munkának egyre inkább látszódnak az eredményei. Nem csak széles a képzési spektrum, amelyről választhattok, hanem egyben olyan magas szintű is, amely számotokra garanciát jelent majd a munkaerőpiacon való sikeres elhelyezkedéshez.

Mindezért köszönet illeti a Szent István Egyetemet, aki úttörőként létrehozta első képzéseit határainkon túl.

Köszönet illeti a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetemet együttműködéséért és a szakemberek lelkiismeretes munkájáért, akik egyben garanciát jelentenek a kifogástalan és magas színvonalú szakmai képzésre is.

Munkájukhoz további sikereket kívánok! Támogatásunkra, ahogyan az elmúlt negyed században, a jövőben is számíthatnak.

Balázs Gusztáv felvételei

